

Primeira década de *Madrygal*

Madrygal first decade

María Jesús PIÑEIRO DOMÍNGUEZ

Universidade da Coruña
mpineiro@udc.es

[Recibido, xaneiro 2008; aceptado, febreiro 2008]

RESUMO

Nos seus dez primeiros anos de vida, *Madrygal* converteuse nun eixe de difusión da cultura galega. Presentamos unha escolma das achegas publicadas durante esta década de excelente produción académica.

PALABRAS CHAVE: Madrygal, dez anos, cultura galega, estudos galegos, diáspora.

PIÑEIRO DOMÍNGUEZ, M. J. (2008): “Primeira década de *Madrygal*”. *Madrygal (Madr.)*, 11: 73-81.

RESUMEN

En sus diez primeros años de vida, *Madrygal* se ha convertido en un eje de difusión de la cultura gallega. Presentamos una recopilación de las colaboraciones publicadas durante esta década de excelente producción académica.

PALABRAS CLAVE: Madrygal, diez años, cultura gallega, estudios gallegos, diáspora.

PIÑEIRO DOMÍNGUEZ, M. J. (2008): “Primera década de *Madrygal*”. *Madrygal (Madr.)*, 11: 73-81.

ABSTRACT

In ten years, *Madrygal* has become a core of the spreading of Galician culture. We offer a compilation of the contributions published throughout this decade full of excellent academic production.

KEY WORDS: Madrygal, ten years, Galician culture, Galician studies, diaspora.

PIÑEIRO DOMÍNGUEZ, M. J. (2008): “*Madrygal* first decade”. *Madrygal (Madr.)*, 11: 73-81.

“Non lle poñades chatas á obra namentras non se remata. O que pense que vai mal que traballe n’ela, hay sitio para todos”. Castelaio, *Album Nós*.

Así arrancou *Madrygal*, cun texto de Castelaio na portada do primeiro número, en 1998. Esta definición insuperable resume o que é *Madrygal* e o que significa: unha revista “para todos”. Naceu coa vocación clara de difundir a cultura galega e de recoñecer o seu patrimonio lingüístico e literario producido dentro e fóra das súas fronteiras. E xa cumpriu dez anos.

Madrygal é unha ponte entre Madrid e Galicia, como indica o seu nome. A *Revista de Estudios Gallegos* fai da capital un centro neuráxico da diáspora galega: un consulado cultural, lingüístico, histórico e literario. *Madrygal* demostra que Galicia vive dentro e fóra de Galicia, como unha dicotomía na que Madrid reúne a cultura galega e a espalla; é a proba de que a cultura galega “interesa”, traspasa fronteiras e responde á demanda de coñecemento que existe sobre a súa traxectoria, que participa dunha tradición histórica non sempre respectada, mais nunca esquecida.

Madrygal está composta por tódolos que escriben nela, os que a len, os que participan, os que a organizan, os que a defenden, e tamén os que a critican... Nestes anos, foron moitas as colaboracións dos amigos da cultura galega; entre todos destacamos con agarimo ao director de honra da revista, don Alonso Zamora Vicente, quen nos deixou –só fisicamente–, en febreiro do 2006. Don Alonso, profesor, académico, filólogo, e gran defensor da lingua galega, contribuíu cos seus estudos filolóxicos sobre o galego ao desenvolvemento desta cultura. Lembrámolo con cariño e admiración.

Madrygal representa aquilo que todo filólogo abandeira dende a súa formación: as linguas —e as culturas— deben servir para nos unir, mais non ao contrario, e constitúen unha fonte de enriquecemento persoal e social que rompe as barreiras interpostas por unha mala política, pola demagogia e por outros intereses alleos. No caso de *Madrygal*, Madrid é o eixe que chama por tódolos interesados en coñecer os estudos galegos, para contribuír ao seu desenvolvemento e compartilos.

A profesora Carmen Mejía, directora da revista, é a responsable da coordinación de tódolos que construímos *Madrygal* cada ano. Tamén é ela un eixe, neste caso, da publicación da revista; da

coordinación dos contidos cos profesores de galego e doutras linguas peninsulares da Titulación de Filoloxía Románica; da procura de colaboracións de calidade por parte de profesores, alumnos, investigadores, escritores, xornalistas e outros; e do mantemento do espírito *madrygalego*¹ que Ana Acuña, a primeira secretaria da revista, recuperou. Ela loitou con forza por darlle vida e fixo posible esta década de investigación e de produción académica,

O Servicio de Publicaciones da Universidad Complutense de Madrid, a través do Departamento de Filología Románica, Eslava y Lingüística General, vén publicando a revista anualmente dende 1998, de forma regular, en edición bilingüe galego-castelán. Nesta década, *Madrygal* procurou mellorar a presentación, a maquetación ou as normas de publicación, mentres que os textos mantiveron e superaron os estándares de calidade e innovación aos que estamos adoitados dende o primeiro número. Queremos reflectir, con isto, que *Madrygal* é unha revista de prestixio, incluída en varios índices, como o da MLA, ou o Latindex, grazas non só ao cumprimento dunhas normas de estilo e publicación, senón á ilusión coa que se edita un novo número cada ano.

A estrutura da revista foi case invariable durante estes dez anos. Os artigos científicos e de divulgación comparten espazo coas crónicas, textos de creación, traducións, entrevistas e recensións. Neste artigo pretendemos facer un repaso a esta década de contribucións enriquecedoras, resaltando algunhas das achegas dos colaboradores de *Madrygal*. Grazas á súa participación, a revista cumpre cos seus propósitos en canto á defensa e á promoción da nosa cultura, ademais de constituírse como unha ferramenta da comunicación e da integración que non distingue os galegos falantes do resto.

Os colaboradores de *Madrygal* son principalmente profesores, alumnos e investigadores que tódolos anos contribúen ao crecemento da revista coas súas achegas. Estes dez anos foron posíbeis grazas ao esforzo dos amantes da nosa cultura, e, por iso, tentaremos facer un exercicio de compilación no que, dalgún xeito, todos se vexan representados.

A modo de introdución, podemos adiantar algún dos colaboradores “ilustres” de *Madrygal*, que exemplifican o prestixio do que goza a revis-

¹ Termo da invención de Raimundo García Domínguez, Borobó.

ta: Xesús Alonso Montero, Xurxo Borrazás, Borobó, Luz Pozo Garza, Fermín Bouza Álvarez, Vicente Araguas, Manuel Pereira, Xavier Frías, Maite Dono, Rafa Yáñez, Marivi Villaverde, Inés Canosa, M.^a Xesús Nogueira, Yolanda Castaño, Arcadio López-Casanova, Carmen Blanco, Sabino Torres, Claudio Rodríguez Fer, Luísa Villalta, Xosé Manuel Martínez Oca, Suso de Toro, Begoña Regueiro e outros. A eles, e a tódolos demais, agradecemoslles a súa axuda por contribuír ao desenvolvemento da identidade da revista.

Madrygal conta cunha extensión significativa de escritos na sección *Artigos*. Entre eles, destacamos as achegas do profesor Xesús Alonso Montero, colaborador leal e entusiasta en tódolos números. O seu apoio é, como o fora o de don Alonso Zamora, un prestixio para a nosa revista. É xa tradicional a súa chamada telefónica a *Madrygal* de ano en ano para saber cando ten que entregar o seu artigo.

Nestes anos, o profesor Alonso Montero achegounos á figura do poeta Manuel Gómez del Valle²; aos versos inéditos de Evaristo de Sela³; á tertulia político-literaria do Madrid da posguerra no café Lyon d'Or⁴; á obra do escritor Álvaro de las Casas⁵; e presentou, entre outros escritos, un poemario inédito de Novoneyra⁶, e unha compilación sobre as tarxetas de felicitación do Nadal dalgúns escritores galegos durante os anos da ditadura⁷. Nos seus artigos sempre atopamos unha liña de investigación, un texto inédito, ou algún documento de gran valor filolóxico que contribúen a incrementar o prestixio de *Madrygal*

e constitúen unha axuda inestimable principalmente para os investigadores.

Nos artigos de *Madrygal* atopamos unha variedade temática notable. Para poder realizar un repaso aproximado ás achegas máis destacadas, dividiremos os contidos desta sección nos seguintes temas: autores, obras, lingüística e normalización, muller, emigración, literatura comparada, outros idiomas, e xéneros e campos afíns. Aínda que non poidamos incluír tódolos artigos nesta escolma, trataremos de comentar o maior número posible deles, en representación de tódalas persoas que formamos *Madrygal*.

Comezaremos polas achegas que están dedicadas a un ou a varios autores. No primeiro número de *Madrygal*, contamos cun texto de escritor a escritor: Arcadio López Casanova defende os trazos da modernidade de Rosalía de Castro, e rexeita a tradicional clasificación posromántica na que se inscribe á escritora galega⁸.

Dentro da mesma liña de innovación, tamén son significativas as conclusións sobre as semellanzas entre a obra de Valle-Inclán e Benito Vicetto⁹; as aproximacións de Carmen Blanco á obra de Alexandre Finisterre¹⁰; as reflexións do escritor e xornalista Borobó sobre o discurso de Castelao e Valle-Inclán¹¹; a análise sobre a poética de Claudio Rodríguez Fer¹²; os estudos sobre o estilo rupturista de Chus Pato¹³; a análise crítica da obra de Rafael Dieste¹⁴; a descrición da narrativa de Xurxo Borrazás¹⁵; a poesía renovadora de Xela Arias¹⁶; ou, xa no último número, un acercamento ao universo de Luis Pimentel¹⁷, e unhas reflexións sobre o estilo de Manuel María¹⁸.

² Alonso Montero, Xesús (1999): "Manuel Gómez del Valle, poeta, comunista e mártir (1906-1936)". *Madrygal*, 2, pp. 21-29.

³ Alonso Montero, Xesús (2006): "No ano da memoria. Versos inéditos de tema francófono e filomarxista na musa do helenista Evaristo de Sela (1917-1994)". *Madrygal*, 9, pp. 11-14.

⁴ Alonso Montero, Xesús (2004): "Escritores Galegos. Letras Galegas en Madrid: a tertulia do café Lyon d'Or (1952-1954)". *Madrygal*, 7, pp. 11-30.

⁵ Alonso Montero, Xesús (2003): "Sobre o escritor Álvaro de las Casas: o seu estraño exilio no 36 e a silenciada segunda edición do libro de poemas *Sulco e vento* (1931; 1936)". *Madrygal*, 6, pp. 7-20.

⁶ Alonso Montero, Xesús (2002): "*Abrojos* (1948), primeiro poemario -inédito- de Novoneyra. Noticia e facsimile de nove textos". *Madrygal*, 5, pp. 9-21.

⁷ Alonso Montero, Xesús (2007): "O Nadal nas letras galegas (1940-1979)". *Madrygal*, 10, pp. 11-33.

⁸ López-Casanova, Arcadio (1998): "Rosalía de Castro y la lírica de la modernidad (Claves de una 'Precursora')". *Madrygal*, 1, pp. 65-66.

⁹ Renales Cortés, Juan (1998): "Más sobre Valle-Inclán y Benito Vicetto". *Madrygal*, 1, pp. 91-96.

¹⁰ Blanco Ramos, Carmen (2000): "Conversas con Alexandre Finisterre". *Madrygal*, 3, pp. 21-28.

¹¹ Borobó (2000): "Castelao con Valle-Inclán". *Madrygal*, 3, pp. 29-44.

¹² AA.VV. (2002): "Aproximación a la poética de Claudio Rodríguez Fer". *Madrygal*, 5, pp. 23-37.

¹³ González, Susana (2002): "Chus Pato o el hermetismo rupturista". *Madrygal*, 5, pp. 73-80.

¹⁴ García López, Xosé Anxo (2003): "Consideracións críticas sobre a poética de Rafael Dieste". *Madrygal*, 6, pp. 55-68.

¹⁵ Muñoz Carrobbles, Diego (2004): "Xurxo Borrazás e a liberdade de contar. Unha viaxe polo seu mundo narrativo: soño e realidade". *Madrygal*, 7, pp. 93-102.

¹⁶ Expósito Rabadán, Jesús (2005): "Xela Arias: Verso Desnudo". *Madrygal*, 8, pp. 33-41.

¹⁷ Agustín Fernández, Susana (2007): "Luis Pimentel, poeta del abismo interior". *Madrygal*, 10, pp. 35-43.

¹⁸ Freixeiro Mato, Xosé Ramón (2007): "Enunciación e estilo na obra de Manuel María". *Madrygal*, 10, pp. 67-76.

Debemos lembrar tamén a tantos outros persoais que apareceron como obxecto de estudo dos artigos da nosa revista, contribuíndo, en conxunto, ao desenvolvemento da traxectoria de *Madrygal* nesta década. Así, na sección *Artigos* visitáronnos Curros Enríquez, Álvaro Cunqueiro, Celso Emilio Ferreiro, María Xosé Queizán, Xosé María Díaz Castro, Castelao, Xosé Luís Méndez Ferrín, Emilia Pardo Bazán, Manuel Murguía, Alfredo Conde, Olga Novo, Otero Pedrayo, Víctor Freixanes, Manuel Rivas, Antón Avilés de Taramancos, Isaac Díaz Pardo, Miro Villar, Vicente Risco, Miguel Anxo Fernán-Vello ou Francisco Fernández del Riego, entre moitos outros. Todos eles tamén forman parte de *Madrygal* e sitúanse dentro da mesma esfera atemporal dende a cal reivindicamos a universalidade da cultura galega.

Seguindo coa compilación da sección máis extensa e produtiva da revista, a dos artigos, destacamos as colaboracións nas que se resalta algunha obra en concreto. É o caso de *Longa noite de pedra*, de Celso Emilio Ferreiro¹⁹; *Asedio de sombra*, de Arcadio López-Casanova²⁰; *O neno suicida*, de Rafael Dieste²¹; *El Mariscal Pedro Pardo*, de Emilia Pardo Bazán²²; *Labirinto de inverno*, de Fermín Bouza Álvarez²³; *Contos malvados*, de Xurxo Borrazás²⁴, ou *En las orillas del Sar*, de X. L. Méndez Ferrín²⁵. As análises realizadas sobre estas obras en concreto adoitan ser consecuencia dunha actividade investigadora que contribúe á produción académica de calidade que recolle a nosa revista.

A lingüística tamén ocupa un posto importante dos contidos de *Madrygal*. Nesta década incluíronse estudos léxicos, lexicográficos, dialectolóxicos ou morfolóxicos sobre temas como, por exemplo, a linguaxe relixiosa²⁶; a manipulación das unidades fraseolóxicas²⁷; os sufixos alterativos do galego²⁸; os dicionarios de autoridades²⁹; as construcións co verbo *ir*³⁰; ou a variación dialectal nos verbos galegos³¹.

Nesta mesma área, atopamos artigos sobre cuestións complementarias como a normalización lingüística, a sociolingüística e o uso do galego no exterior; podemos destacar, por exemplo, os estudos sobre a lingua galega dos emigrantes en París³²; a experiencia do ensino universitario do galego en Uruguay³³; a actualidade lingüística galega a partir do 2002³⁴; a lingua galega na empresa durante o século XX³⁵; o mantemento da lingua galega en Madrid³⁶; ou o idioma galego na Administración Local³⁷. Inclúese nesta sección, como podemos comprobar, calquera cuestión referente á lingua galega e ao seu uso por parte dos galegofalantes, dentro e fóra das nosas fronteiras.

Con Dolores Vilavedra e a súa achega ao discurso narrativo de autoría feminina³⁸, iniciamos un repaso a aquelas colaboracións nas que se destacan as voces das mulleres, como autoras, ou como obxectivos dalgún estudo; Helena González analiza a presenza e a visibilidade das mulleres na literatura³⁹ na actualidade, e por outro lado defende a orixinalidade das poetas galegas noutro arti-

¹⁹ Martínez Peinado, Pedro Antonio (1998): “O símbolo da auga en *Longa noite de pedra* de Celso Emilio Ferreiro”. *Madrygal*, 1, pp. 73-77.

²⁰ Mejía Ruiz, Carmen (1999): “Una aproximación a *Asedio de sombra* de Arcadio López-Casanova”. *Madrygal*, 1, pp. 79-82.

²¹ Rodríguez González, Olivia (1999): “Rafael Dieste e *O Neno Suicida*. A narración do tempo ás avesas”. *Madrygal*, 2, pp. 127-132.

²² Ribao Pereira, Montserrat (2000): “*El Mariscal Pedro Pardo*, drama inédito de Emilia Pardo Bazán”. *Madrygal*, 3, pp. 75-92.

²³ Martínez Xoubanova, María (2001): “Símbolos y espacios en *Labirinto de Inverno* de Fermín Bouza Álvarez”. *Madrygal*, 4, pp. 77-88.

²⁴ Gregorio, Sara (1999): “Sobre *Contos malvados* de Xurxo Borrazás”. *Madrygal*, 2, pp. 85-90.

²⁵ Salgado, Xosé Manuel (2006): “Cando a poesía é vida. *En las orillas del Sar* de X. L. Méndez Ferrín”. *Madrygal*, 9, pp. 115-120.

²⁶ Chao Rego, Xosé (1998): “As trampas da linguaxe relixiosa”. *Madrygal*, 1, pp. 45-55.

²⁷ Álvarez de la Granja, María (1999): “A manipulación das unidades fraseolóxicas”. *Madrygal*, 2, pp. 31-40.

²⁸ Ligerio Valladares, Rosa Mª (1999): “Os sufixos alterativos en galego”. *Madrygal*, 2, pp. 91-92.

²⁹ González-Millán, Xoán (2001): “Os dicionarios de autoridades: a antoloxización lexicográfica da literatura galega”. *Madrygal*, 4, pp. 61-69.

³⁰ Soto Andión, Xosé (2002): “Algunhas construcións co verbo *ir* en galego”. *Madrygal*, 5, pp. 97-107.

³¹ Parafita Couto, Mª do Carme (2007): “Variación dialectal nos verbos do galego: conflitos e violacións”. *Madrygal*, 10, pp. 93-105.

³² Carracedo Doval, Juan José (2001): “O galego dos emigrantes en París”. *Madrygal*, 4, pp. 33-43.

³³ Zubillaga, Carlos (2001): “Una experiencia pionera de enseñanza universitaria del gallego”. *Madrygal*, 4, pp. 127-130.

³⁴ Mosquera Carregal, Xesús Manuel (2003): “2002: punto de chegada e de partida na actualidade lingüística galega”. *Madrygal*, 6, pp. 75-83.

³⁵ Formoso Gosende, Valentina (2004): “Apuntamentos sobre a lingua galega na empresa no século XX”. *Madrygal*, 7, pp. 51-62.

³⁶ Villamil Touriño, Asunción (2004): “Gallegos en Madrid: actitudes y mantenimiento de la Lengua Gallega”. *Madrygal*, 7, pp. 123-132.

³⁷ Ríos Santomé, Soledad (2005): “Coñecemento do galego no acceso á función pública local. Un estudo de caso: Moaña”. *Madrygal*, 8, pp. 107-118.

³⁸ Vilavedra, Dolores (2007): “Unha achega ao discurso narrativo de autoría feminina”. *Madrygal*, 10, pp. 145-151.

³⁹ González Fernández, Helena (2006): “Anatomía de ‘tanta visibilidade’ das mulleres na literatura hoxe”. *Madrygal*, 9, pp. 69-72.

go do primeiro número de *Madrygal*⁴⁰. Tamén se realiza unha análise do erotismo e a feminidade nalgunhas obras de Alfredo Conde⁴¹, e da representación da muller na poesía de Luís Seoane⁴².

A Galicia emigrante tamén atopa a súa voz nos números de *Madrygal*, como parte imprescindible da cultura galega. Hai artigos sobre os editores galegos de Montevideo⁴³; sobre a produción literaria e xornalística na Habana⁴⁴; acerca do exilio de Castelao en Norteamérica⁴⁵; ou sobre a desgalguización dos galegos de Buenos Aires⁴⁶. Nestes artigos, *Madrygal* convértese no epicentro da diáspora galega e elimina as barreiras xeográficas e históricas.

Tamén é interesante destacar algúns exercicios comparatistas, os cales están ligados á comparación entre idiomas, obras, autores, etc. É o caso das literaturas galega e catalá, que son obxecto dunha análise no primeiro número de *Madrygal*⁴⁷. Por outra banda, a comparación entre literatura e cine obsérvase no estudo sobre a adaptación de *Trece Badaladas*⁴⁸. E noutros artigos contamos con algunhas reflexións sobre os discursos literarios de Suso de Toro e Manuel Rivas⁴⁹, e sobre os de Víctor Freixanes e Manuel Rivas⁵⁰; ademais, trázase unha ponte entre Miro Villar e Maria

Mercè Marçal⁵¹; e ofrécese unha perspectiva do exilio en oito novelas en galego e castelán⁵².

En relación coa visión comparatista, outros idiomas aparte do galego, como o catalán e o portugués, apareceron repetidas veces durante esta década en *Madrygal*. No caso do catalán, aos xa mencionados previamente, engadimos outras colaboracións como a de Xesús Alonso Montero e Gemma Avenzoa sobre dous poemas de Cunqueiro en catalán⁵³; a descrición da *Ligacia* de Xulio Ricardo Trigo⁵⁴; un discurso catalá de Manuel Murguía⁵⁵; ou unha das traducións que fixo Cabanillas da poesía de Verdaguer⁵⁶. No caso do portugués, atopamos algunhas consideracións sobre a fronteira entre o portugués e o español⁵⁷; a recepción da obra de Camões en Galicia⁵⁸; un estudo sobre os falsos amigos entre o galego, o portugués e o español⁵⁹; ou a importancia do portugués na terminoloxía galega⁶⁰. Con estas achegas, *Madrygal* mantén a súa liña, non só plural, senón plurilingüe.

Para rematar o apartado dos artigos, falaremos daqueles que se refiren a un xénero en concreto, ou ben a outros campos afíns á cultura galega. Por exemplo, destacamos un repaso fotográfico sobre os traballos agrícolas⁶¹; unha compilación de lendas da parroquia de Franqueán⁶²; unha descrición

⁴⁰ González Fernández, Helena (1998): "Ocupa-la palabra". *Madrygal*, 1, pp.57-59.

⁴¹ Estévez, Carmen (2002): "Erotismo y feminidad en tres novelas de Alfredo Conde: *Breixo*, *Memoria de Noa*, *Xa vai o griffon no vento*". *Madrygal*, 5, pp. 39-46.

⁴² García López, Xosé Anxo (2001): "A muller na obra poética de Luís Seoane". *Madrygal*, 4, pp. 45-59.

⁴³ Zubillaga, Carlos (1999): "Libreros y editores gallegos en Montevideo". *Madrygal*, 2, pp. 139-145.

⁴⁴ Alonso Girgado, Luís (2003): "Prensa e literatura galegas na Habana (1880-1936)". *Madrygal*, 6, pp. 21-26.

⁴⁵ Mejía Ruiz, Carmen (2004): "El exilio de Castelao en Norteamérica (textos y documentos)". *Madrygal*, 7, pp. 79-92.

⁴⁶ Soto Andión, Xosé (2004): "Factores que inciden en el proceso de desgalguización de los inmigrantes galegos en Buenos Aires". *Madrygal*, 7, pp. 103-112.

⁴⁷ Ribera Llopis, Juan M. e Rodríguez González, Olivia (1998): "Aproximacións ás relacións literarias galego-catalanas. Noticias históricas e bibliográficas". *Madrygal*, 1, pp. 97-100.

⁴⁸ López López, Yolanda (2003): "*Trece badaladas*: falseando as pedras de Compostela baixo a chuva". *Madrygal*, 6, pp. 69-73.

⁴⁹ Ramos Mateo, Hugo (2003): "Suso de Toro e Manuel Rivas: dous discursos literarios". *Madrygal*, 6, pp. 99-105.

⁵⁰ Regueiro Salgado, Begoña (2003): "Freixanes y Rivas: dos modelos de novela histórica gallega". *Madrygal*, 6, pp. 107-116.

⁵¹ Llorca Antolín, Fina (2004): "Unha ponte entre dous idiomas: do *enderroc* até o *cascabullo*. Miro Villar reescribe a Maria-Mercè Marçal". *Madrygal*, 7, pp. 73-78.

⁵² Piñeiro Domínguez, María Jesús (2007): "Cronología comparativa del exilio en las narrativas gallega y castellana: 1942-2006". *Madrygal*, 10, pp. 117-125.

⁵³ Alonso Montero, Xesús e Avenzoa i Vera, Gemma (1998): "Dous poemas en catalán de Álvaro Cunqueiro". *Madrygal*, 1, pp. 27-37.

⁵⁴ Ribera Llopis, Juan M. (1999): "*Ligacia*: Galicia en catalán segundo Xulio Ricardo Trigo". *Madrygal*, 2, pp. 121-125.

⁵⁵ Rodríguez González, Olivia (2000): "Recuperación dun discurso esquecido de Manuel Murguía". *Madrygal*, 3, p. 93-96.

⁵⁶ Dobarro Paz, Xosé María (2003): "Cabanillas y Verdaguer: unha adaptación". *Madrygal*, 6, pp. 51-54.

⁵⁷ Navas Sánchez-Élez, M^a Victoria (1998): "La frontera lingüística hispano-portuguesa: aproximación bibliográfica". *Madrygal*, 1, pp. 83-89.

⁵⁸ Dasilva, Xosé Manuel (2003): "Francisco Añón en homenaxe a Camões". *Madrygal*, 6, pp. 41-50.

⁵⁹ Bragado Trigo, Iago (2006): "Sobre a amizade (léxica) Galiza-Portugal: os falsos amigos Galego-Portugués-Español". *Madrygal*, 9, pp. 33-41.

⁶⁰ Formoso Gosende, Valentina (2007): "Aproveitamento do portugués na elaboración terminolóxica galega". *Madrygal*, 10, pp. 55-65.

⁶¹ Ruiz de Diego, Sara e Solla Varela, Carlos (1998): "Fotobiografía dos traballos agrícolas a través dos tempos". *Madrygal*, 1, pp. 101-107.

⁶² Garrosa Gude, José Luis (2000): "Aproximación a algunhas crenzas da parroquia de Franqueán (O Corgo-Lugo)". *Madrygal*, 3, pp. 51-57.

dos cruceiros do camiño de Santiago⁶³; unha análise da literatura oral en Ferrolterra⁶⁴; un repaso pola situación da literatura infantil e xuvenil no século XXI⁶⁵; ou unha reflexión sobre o estado da poesía galega actual⁶⁶. Ademais contamos con achegas sobre o audiovisual galego na literatura de ficción⁶⁷; a tradución para a dobraxe en Galicia⁶⁸; as animacións realizadas en plastilina do estudio Algarabía Animación⁶⁹; ou as reflexións sobre a comunicación web xunto cunha análise dalgúns blogs vinculados a Blogaliza.org⁷⁰.

A extensa sección de artigos de *Madrygal* é un magnífico exemplo de calidade e diversidade cultural, onde a tradición e a innovación comparten un espazo aberto ás achegas de tódolos interesados. En estreita relación con esta sección, o apartado dedicado ás crónicas recolle diversas colaboracións sobre a actualidade galega e sobre as actividades desenvolvidas na diáspora, como celebracións, presentacións literarias, entrevistas ou compilacións.

Dentro da sección *Crónica* podemos ler, por exemplo, unha entrevista realizada ao director da Casa de Galicia en Madrid⁷¹ e outra ás profesoras da escola de idiomas da mesma cidade⁷²; unha

descripción da curtametraxe de *Que me queres amor?*⁷³; a presentación de *Billarda*, unha antoloxía bilingüe de Vicente Araguas⁷⁴ e tamén de *Maneiras de querer*, que recolle a obra súa poética completa⁷⁵; un repaso polos mosteiros de Galicia⁷⁶; a presentación da *Asociación de Mulleres Galegas no Exterior Rosalía de Castro*⁷⁷; ou a crónica da celebración do Día das Letras Galegas en Madrid⁷⁸.

Durante esta década, a boa reputación de *Madrygal* veuse incrementada polos textos de creación. Nesta sección, publicáronse poemas, contos, fragmentos ou actos teatrais que lle outorgaron á nosa revista un prestixio literario. Na sección *Creación* atopamos tres apartados correspondentes á poesía, á narrativa e ao teatro —esta última, de incorporación recente.

Así, *Madrygal* conta con orgullo coas voces poéticas de Vicente Araguas⁷⁹, Xavier Frías Conde⁸⁰, Luís González Tosar⁸¹ ou Arcadio López-Casanova⁸², por exemplo, xa no primeiro número. Borobó⁸³, Claudio Rodríguez Fer⁸⁴, Luz Pozo Garza⁸⁵, Miro Villar⁸⁶, Fermín Bouza Álvarez⁸⁷, Luísa Villalta⁸⁸, María Do Cebreiro⁸⁹, Yolanda Castaño⁹⁰, ou Miguel Anxo Fernán-

⁶³ Yáñez, Rafael (2000): “A ollada do camiñante”. *Madrygal*, 3, pp. 113-118.

⁶⁴ Bogo Saavedra, Isabel (2003): “Literatura oral nun recuncho de Ferrolterra”. *Madrygal*, 6, pp. 27-32.

⁶⁵ Muñoz Carobles, Diego (2006): “Os nenos tamén queren ler. Panorama da literatura infantil e xuvenil en lingua galega no século XXI”. *Madrygal*, 9, pp. 85-92.

⁶⁶ Nogueira, María Xesús (2003): “A poesía galega actual. Algunhas notas (necesariamente provisórias) para un estado da cuestión”. *Madrygal*, 6, pp. 85-97.

⁶⁷ González Rodríguez, Xurxo (2004): “O audiovisual galego na literatura de ficción”. *Madrygal*, 7, pp. 67-72.

⁶⁸ Montero Domínguez, Xoán (2005): “Un achegamento á tradución para a dobraxe en Galicia”. *Madrygal*, 8, pp. 91-96.

⁶⁹ Bermejo Rubio, Arturo (2006): “A animación en plastilina: Algarabía Animación”. *Madrygal*, 9, pp. 27-31.

⁷⁰ Gómez Diago, Gloria e Martí Pellón, Daniel (2006): “Proposta de catro eixes para adecuar o concepto de xénero á comunicación web. Aplicación nunha avaliación cualitativa de weblogs vinculados en Blogaliza.org”. *Madrygal*, 9, pp. 63-68.

⁷¹ Acuña Trabazo, Ana (1998): “A casa de Galicia en Madrid. Entrevista co seu director”. *Madrygal*, 1, pp. 111-115.

⁷² Acuña Trabazo, Ana (1999): “O galego na escola de idiomas de Madrid: entrevistas coas profesoras”. *Madrygal*, 2, pp. 149-150.

⁷³ Velasco, Mar (1999): “¿*Que me queres, amor?* (Historia dunha curtametraxe)”. *Madrygal*, 2, pp. 155-157.

⁷⁴ Iglesias, Amalia e Mejía Ruiz, Carmen (2000): “Presentación da antoloxía poética de Vicente Araguas: *Billarda*”. *Madrygal*, 3, pp. 121-124.

⁷⁵ Mejía Ruiz, Carmen e Palomares, Verónica (2006): “*Maneiras de querer* (2005) de Vicente Araguas”. *Madrygal*, 9, pp. 133-137.

⁷⁶ Figueroa, Rosa (2000): “Mosteiros en Galicia, onde o tempo se detén”. *Madrygal*, 3, pp. 125-127.

⁷⁷ García, Célia (2001): “A ‘Asociación de mulleres galegas no exterior Rosalía de Castro’: A loita pola memoria das mulleres galegas desde Madrid”. *Madrygal*, 4, pp. 133-134.

⁷⁸ Louzao Outeiro, Miguel (2003): “O Día das Letras Galegas na Universidade Complutense de Madrid”. *Madrygal*, 6, pp. 145-146.

⁷⁹ Araguas, Vicente (1998): “Después de *La Ondina del Manzanares* de Lola Velasco”. *Madrygal*, 1, pp. 123-124.

⁸⁰ V. Frías Conde, Xavier: “Xeitos de outono”. *Madrygal*, 1, 1998, pp. 125-126; “Cancelas entreabertas”, *Madrygal*, 4, 2001, p. 151; “Poemas”, *Madrygal*, 10, 2007, pp. 187-188.

⁸¹ González Tosar, Luís (1998): “Poemas”. *Madrygal*, 1, p. 127.

⁸² López-Casanova, Arcadio: “Poemas”. *Madrygal*, 1, pp. 129-133.

⁸³ Borobó (1999): “Poemas”. *Madrygal*, 2, pp. 165-166.

⁸⁴ Rodríguez Fer, Claudio (2000): “Poemas”. *Madrygal*, 3, pp. 143-144.

⁸⁵ Pozo Garza, Luz (2000): “Poemas”. *Madrygal*, 3, pp. 145-146.

⁸⁶ Villar, Miro (2002): “Mar de Rostros”. *Madrygal*, 5, p. 142.

⁸⁷ Bouza Álvarez, Fermín (2004): “O vento”. *Madrygal*, 7, pp. 143-145.

⁸⁸ Villalta, Luísa (2004): “Poemas”. *Madrygal*, 7, p. 158.

⁸⁹ Do Cebreiro, María (2005): “Poemas”. *Madrygal*, 8, pp. 145-147.

⁹⁰ Castaño, Yolanda (2007): “Poema”. *Madrygal*, 10, p. 183.

Vello⁹¹ acompañáronnos tamén durante esta década e contribuíron ao desenvolvemento da identidade literaria de *Madrygal*.

Ás voces poéticas, únense as narrativas, onde destacamos as colaboracións de Suso de Toro con fragmentos inéditos de *Home sen nome*⁹²; e os relatos de Xurxo Borrazás⁹³, Begoña Regueiro⁹⁴, Luísa Villalta⁹⁵ ou Xosé Manuel Martínez Oca⁹⁶. Sobre o apartado *Teatro*, que foi incorporado a *Madrygal* a partir do número nove, polo de agora contamos coas achegas de Henrique Rabuñal⁹⁷ e Xosé Luis Prieto⁹⁸, e coidamos que non serán as últimas.

Cómpre destacar que no último número de *Madrygal* incorporouse a sección *Varia*, destinada a os contidos de diversa consideración, como por exemplo, as cartas de Zamora Vicente a Francisco Fernández del Riego⁹⁹, recollidas por Xesús Alonso Montero.

A pluralidade lingüística de *Madrygal* reflíctese especialmente na sección de *Tradución*; a revista acepta traducións de tódolos idiomas para a lingua galega e, deste xeito, configúrase un espazo universal coas voces do mundo, onde a cultura galega, de novo, é o epicentro da comunicación e un punto de encontro de linguas e tradicións.

Nesta década, traducíronse, por exemplo, textos do inglés, de Seamus Heaney¹⁰⁰; do finlandés, de

Sari Mikkonen¹⁰¹; do español, de Alonso Zamora Vicente¹⁰²; do catalá, de Xulio Ricardo Trigo¹⁰³; do sardo, de Montaranu¹⁰⁴; do romanés, de Garagiale¹⁰⁵; do danés, de Henik Nordbrandt¹⁰⁶; do alemán, de Frank Wedekind¹⁰⁷; ou do italiano, de Dacia Maraini¹⁰⁸.

Polo que respecta á sección dedicada ás entrevistas, nela recóllense as conversas que se levaron a cabo con diversos persoeiros da cultura galega, que viven dentro ou fóra de Galicia. Destacamos, pola relevancia do entrevistado, a entrevista realizada a Alonso Zamora Vicente polos alumnos de Filoloxía Románica da Universidad Complutense¹⁰⁹, onde o académico da lingua repasa a súa traxectoria persoal e profesional. Don Alonso comenta as principais reflexións respecto ás súas achegas no campo da dialectoloxía galega, a creación do departamento de Románicas, as súas viaxes e impresións sobre a evolución da Filoloxía no século XX, e outras cuestións que incrementan a nosa admiración e respecto polo director de honra de *Madrygal*.

Outros entrevistados foron Luz Pozo Garza¹¹⁰; Constanza Tobío Soler¹¹¹; Xosé Fariña Jamardo¹¹²; Isaac Díaz Pardo¹¹³; Borobó¹¹⁴; Francisco Fernández del Riego¹¹⁵; Sabino Torres¹¹⁶; Xesús Alonso Montero¹¹⁷; e o grupo Xenreira¹¹⁸.

- 91 Fernán-Vello, Miguel Anxo (2007): “Confesión” e “Fundición”. *Madrygal*, 10, pp. 185-186.
- 92 Toro, Suso de (2007): “Fragmentos inéditos de *Home sen nome*”. *Madrygal*, 10, pp. 195-196.
- 93 Borrazás, Xurxo (2002): “Literata”. *Madrygal*, 5, pp. 143-144.
- 94 Regueiro Salgado, Begoña (2004): “Saudades”. *Madrygal*, 7, p. 169.
- 95 Villalta, Luísa (2004): “A idade das preguntas”. *Madrygal*, 7, p. 171.
- 96 Martínez Oca, Xosé Manuel (2000): “Historias de espellos – I”. *Madrygal*, 3, p. 149.
- 97 Rabuñal, Henrique (2006): “Segundo acto de *Carne no camarín*”. *Madrygal*, 9, pp. 165-166.
- 98 Prieto, Xosé Luis (2007): “Breve suspiro”. *Madrygal*, 10, pp. 199-201.
- 99 Alonso Montero, Xesús (2007): “Cartas de Alonso Zamora Vicente a Francisco Fernández del Riego”. *Madrygal*, 10, pp. 153-157.
- 100 Araguas, Vicente (1998): “Catro poemas traducidos para o galego de Seamus Heaney”. *Madrygal*, 1, pp. 145-146.
- 101 Sorri, P. e Acuña Trabazo, Ana (1999): “*Huvila* de Sari Mikkonen”. *Madrygal*, 2, pp. 191-198.
- 102 Acuña Trabazo, Ana (2000): “*Un fantasma modosito* de Alonso Zamora Vicente”. *Madrygal*, 3, pp. 153-158.
- 103 Acuña Trabazo, Ana e Ribera Llopis, Juan M. (2001): “*Maria Maviñais* de Xulio Ricardo Trigo”. *Madrygal*, 4, pp. 163-179.
- 104 Frías Conde, Xavier (2002): “Mostra poética de Antioco Casula ‘Montaranu’”. *Madrygal*, 5, pp. 149-151.
- 105 Ortega Román, Juan José (2003): “*Amigos* de Ion Luca Garagiale”. *Madrygal*, 6, pp. 175-178.
- 106 Domínguez Araújo, Lara (2005): “Poemas de Henrik Nordbrandt”. *Madrygal*, 8, pp. 165-170.
- 107 Álvarez, David A. (2006): “*Frühlings Erwachen*—Eine Kindertragödie. O Espertar da Primavera. Unha traxedia infantil de Frank Wedekind”. *Madrygal*, 9, pp. 167-173.
- 108 Lamela Villaravid, Carme (2007): “*Un numero sul braccio*. Un número no brazo, de Dacia Maraini”. *Madrygal*, 10, pp. 203-209.
- 109 Entrevista. Alumnos de Filoloxía Románica (1999): “Alonso Zamora Vicente, catedrático de Filoloxía Románica e Académico da Lingua”. *Madrygal*, 2, pp. 201-213.
- 110 Entrevista. Pascual Rodríguez, Roberto (2007): “O harmónico cosmos de Luz Pozo Garza”. *Madrygal*, 10, pp. 211-216.
- 111 Entrevista. Mejía Ruiz, Carmen y Palomares, Verónica (2006): “Constanza Tobío Soler. La pluralidad intelectual de Luis Tobío”. *Madrygal*, 9, pp. 175-183.
- 112 Entrevista. Louzao Outeiro, Miguel (2005): “Unha conversa con Xosé Fariña Jamardo”. *Madrygal*, 8, pp. 171-174.
- 113 Entrevista. Louzao Outeiro, Miguel (2004): “Isaac Díaz Pardo: ‘Nós non esquecemos nada’”. *Madrygal*, 7, pp. 181-187.
- 114 Entrevista. Louzao Outeiro, Miguel e Mejía Ruiz, Carmen (2003): “Os días de Borobó”. *Madrygal*, 6, pp. 179-183.
- 115 Acuña Trabazo, Ana (2002): “Entrevista a Francisco Fernández del Riego”. *Madrygal*, 5, pp. 155-162.
- 116 Alcantarilla, Ricardo (2001): “Entrevista a Sabino Torres, poeta e editor”. *Madrygal*, 4, pp. 183-190.
- 117 Entrevista. Acuña Trabazo, Ana e Mejía Ruiz, Carmen (2000): “Xesús Alonso Montero, Catedrático de Filoloxía Galega da Universidade de Santiago de Compostela e Académico da Lingua galega”. *Madrygal*, 3, pp. 161-169.
- 118 Entrevista. García, Mario (1998): “*Xenreira*: o compromiso do rock irmandiño”. *Madrygal*, 1, pp. 149-155.

Neste extenso repaso polos contidos de *Madrygal*, por último, incluímos o apartado dedicado ás recensións, que repasan algúns libros e temas que gardan relación coa revista. A sección *Recensións* achega unha análise descritiva e crítica daquelas obras que, pola súa significación no ámbito cultural galego, aparecen referenciadas na nosa revista e noutros medios de comunicación.

Podemos citar, por exemplo, as recensións realizadas sobre o *Diccionario Metodolóxico de Análise Literaria I*, de Arcadio López-Casanova¹¹⁹; *Antoloxía do doce estilo novo*, de Dario Xohán Cabana¹²⁰; *Á marxe*, de Carlos Casares¹²¹; *Os libros arden mal*, de Manuel Rivas¹²² ou *Home sen nome*¹²³ de Suso de Toro.

Madrygal demostra a súa pluralidade, orixinalidade e calidade en cada unha das súas seccións, que abranguen unha gran variedade de temáticas, xéneros, idiomas e formatos. Tendo en conta isto, é deber noso, por tanto, destacar tamén a calidade das cubertas da revista, que reflicten o carácter interdisciplinar dos artistas galegos. Os lectores de *Madrygal*, antes incluso de abrir a revista por vez primeira, podemos deleitarnos coas ilustracións de Eugenio Granell (n.º 9), Camilo Díaz Baliño (n.º 10), Isaac Díaz Pardo (n.º 7), Reimundo Patiño (n.º 8), Maruja Mallo (n.º 5), Luís Seoane (n.º 4) ou Castelao (n.º 1 e 2). Os óleos e pinturas destes artistas son un luxo para os nosos sentidos.

Ben. Todo isto e máis é *Madrygal*; é a nosa revista, a revista de todos; unha lección de diplomacia cultural e política; unha vacina contra a intolerancia. Todos nós temos motivos para agar-

dar un novo número cada ano: gozar dos seus contidos, que superan tódalas expectativas, comprobar a boa saúde da cultura galega, analizar as propostas innovadoras do panorama cultural galego, defender e promover a lingua galega, descubrir un novo persoeiro ou unha tradición descoñecida... Calquera razón é boa para abrir as páxinas de *Madrygal*, sabendo que elas nos levan da man cara a Galicia.

Non podo rematar este artigo sen amosar o meu agradecemento á directora de *Madrygal*, Carmen Mejía, pola confianza que depositou en min para a redacción desta compilación. Carmen xa me pedira un artigo para o número dez, que supuxo a miña primeira publicación académica, durante os meus inicios no difícil mundo da investigación no que moitos nos atopamos. Pola miña parte, e pola de outros moitos compañeiros, agradecemoslle a *Madrygal* o seu apoio á investigación e, tamén, a oportunidade que nos brinda para coñecer, perpetuar e inmortalizar a cultura galega. E temos que agradecer a Ana Acuña, a outra *alma mater* desta revista, a súa fidelidade.

A traxectoria de *Madrygal*, polo de agora, é brillante, e todos agardamos que o seu futuro sexa prometedo. Dende o entusiasmo da directora, á ilusión dos colaboradores, xunto co apoio dos lectores, e o beneplácito das administracións... grazas! Moitas grazas a todos porque o que tedes nas vosas mans é o froito do noso esforzo; unha revista da que todos formamos parte porque *Madrygal* tamén forma parte de nós. *Madrygal* cumpriu dez anos. Un dez para *Madrygal*.

¹¹⁹ Recensión de Llorca Antolín, Fina en *Madrygal*, 5, 2002, pp. 165-166, sobre López-Casanova, Arcadio (2001): *Diccionario Metodolóxico da Análise Literaria. I A Poesía. Textos líricos galegos da Idade Media ós nosos días*. Vigo: Galaxia.

¹²⁰ Recensión de Varela Pose, Francisco Xavier en *Madrygal*, 9, 2006, pp. 186-187, sobre Cabana, Dario Xohán (2004): *Antoloxía do doce estilo novo*. Vigo: Galaxia.

¹²¹ Recensión de Del Barco, Lucía en *Madrygal*, 10, 2007, pp. 220-221, sobre Casares, Carlos (1992, 1993): *Á Marxe*. Vigo: Galaxia, pp. 251 e 382.

¹²² Recensión de Rodríguez González, Olivia en *Madrygal*, 10, 2007, pp. 226-228, sobre Rivas, Manuel (2006): *Os libros arden mal*. Vigo: Xerais.

¹²³ Recensión de Fernández Rei, María en *Madrygal*, 10, 2007, p. 229, sobre Toro, Suso de (2006): *Home sen nome*. Vigo: Xerais.

REFERENCIAS BIBLIOGRÁFICAS

- AA.VV. : *Madrygal: Revista de Estudios Gallegos*, 1, 1998, Madrid: Universidad Complutense de Madrid. ISSN: 1138-9664.
- AA.VV. : *Madrygal: Revista de Estudios Gallegos*, 2, 1999, Madrid: Universidad Complutense de Madrid. ISSN: 1138-9664.
- AA.VV. : *Madrygal: Revista de Estudios Gallegos*, 3, 2000, Madrid: Universidad Complutense de Madrid. ISSN: 1138-9664.
- AA.VV. : *Madrygal: Revista de Estudios Gallegos*, 4, 2001, Madrid: Universidad Complutense de Madrid. ISSN: 1138-9664.
- AA.VV. : *Madrygal: Revista de Estudios Gallegos*, 5, 2002, Madrid: Universidad Complutense de Madrid. ISSN: 1138-9664.
- AA.VV. : *Madrygal: Revista de Estudios Gallegos*, 6, 2003, Madrid: Universidad Complutense de Madrid. ISSN: 1138-9664.
- AA.VV. : *Madrygal: Revista de Estudios Gallegos*, 7, 2004, Madrid: Universidad Complutense de Madrid. ISSN: 1138-9664.
- AA.VV. : *Madrygal: Revista de Estudios Gallegos*, 8, 2005, Madrid: Universidad Complutense de Madrid. ISSN: 1138-9664.
- AA.VV. : *Madrygal: Revista de Estudios Gallegos*, 9, 2006, Madrid: Universidad Complutense de Madrid. ISSN: 1138-9664.
- AA.VV. : *Madrygal: Revista de Estudios Gallegos*, 10, 2007, Madrid: Universidad Complutense de Madrid. ISSN: 1138-9664.